

Twee jaar geleden verzetten inwoners van Wijnjewoude zich tegen de komst van een mestvergister in hun dorp. Foto: Jilmer Postma

Mestvergisting houdt Fryslân afhankelijk van gas

ENERGIETRANSITIE

Theo Klein

Leeuwarden | Met monomestvergisters kan voor een groot deel in de Friese gasbehoefte worden voorzien, berekende werkgroep Groen Gas Friesland (GGF). Ze zorgen bovendien voor minder uitstoot van stikstof. Klimaatwetenschapper Pier Vellinga vindt dat in het plan totaal geen rekening wordt gehouden met de overgang waar de landbouw voor staat.

Volgens New Energy Coalition van de GGF kan met de Friese biomassa meer energie voor warmte worden opgewekt dan de verwachte warmtevraag in 2030 (16.657 TeraJoule tegen 16.275 TeraJoule). In het gunstigste geval kan mestvergisting daarvan 47 procent leveren. Met een realistischer scenario komt de werkgroep GGF, bestaande uit de provincie, de gemeente Opsterland, Wijnjewoude Energieneutraal, FrieslandCampina, Dearsom Duurzaam en New Energy Coalition, op 4284 TeraJoule uit mest.

Groen Gas Agenda

De GGF ziet alleen maar voordelen in groengas met mestvergisters, blijkt uit de nog niet gepubliceerde Groen Gas Agenda die deze krant in handen heeft. Inwoners kunnen de gasketel zonder aanpassingen op groengas laten draaien, de stikstofuitstoot van melkveehouders daalt met ongeveer 35 procent en ze verdienen aan de gasproductie.

Suzanna Bekkema van de Friese Milieufederatie is minder enthousiast. „Misschien dat het in bepaalde

gebieden van Fryslân een bijdrage aan de warmtetransitie kan leveren. Maar om het als oplossing voor bijna de helft van de Friese warmtevraag te presenteren is veel te kort door de bocht.

Bij de voordelen die de Groen Gas Agenda noemt zet ze vraagtekens. „Waar zijn die cijfers op gebaseerd? Er wordt gesteld dat het op de uitstoot van CO2 en stikstof een positief effect heeft. Ik heb ook andere geluiden gehoord. Zo zou het effect op stikstofuitstoot minimaal zijn.”

Haar grootste bezwaar is dat er in de Groen Gas Agenda alleen naar de warmtetransitie wordt gekeken en met de transitie waar de landbouw voor staat geen rekening wordt gehouden. „Het lijkt erop dat deze groengasroute is bedacht om de huidige landbouw in stand te houden. Bij dit onderwerp komen energietransitie en landbouwtransitie bij elkaar. Dan moet je dat integraal en gebiedsgericht bekijken en oppakken. Veeteelt en de veenweide zorgen voor de meeste CO2-uitstoot in Fryslân. Dat lossen we niet op met technische routes zoals groengas en monovergisting. Natuur, bodem en water moeten veel meer leidend zijn in de Friese aanpak. Daar past deze agenda niet in.”

Biodiversiteit

Ook Klimaatwetenschapper Pier Vellinga is kritisch op de gasplannen. „Is dit de weg die de provincie wil opgaan terwijl wind- en zonne-energie steeds goedkoper worden en veel mensen overschakelen op warmtepompen?”

Ook hij mist in de agenda een integrale blik. „Bij de veehouderij speelt

niet alleen het stikstofprobleem. Ook herstel van de biodiversiteit vraagt om een andere manier van boeren. Daar is totaal geen oog voor.”

Bezint eer ge begint, wil Vellinga de boeren meegeven. Hij wijst erop dat groengas indertijd werd gestimuleerd door bedrijven als Shell om gas langer als energiebron te houden. Door daarop in te zetten loopt Fryslân nu grote kans op het verkeerde paard te wedden. „Het plan oogt sympathiek. Maar als FrieslandCampina het subsidieert kun je je afvragen of boeren niet weer in de val trappen. Je jaagt ze weer op kosten met investeringen en leningen met het risico dat groengas over vijf of tien jaar niet meer kan concurreren met warmtepompen. Boeren kunnen beter investeren in van die kleine windmolens.”

Maasvlakte

Een mestvergister betekent volgens hem ook geen koeien meer in de wei. „Met bioreactoren op het erf worden boerderijen dan helemaal industrieterreinen. Als het zo moet kun je de koeien net zo goed op de Maasvlakte gaan houden.”

Als Fryslân de Groen Gas Agenda uitvoert vreest Vellinga dat de provincie op termijn de enige is die zich nog warmt met gas. „De toekomst is elektrificatie. Een koe produceert net zoveel broeikasgassen als een auto, maar die wordt elektrisch. De kans is groot dat we op termijn koeien moeten gaan houden alleen maar om de huizen te verwarmen.”

De provincie is gevraagd om een reactie op de kritiek, maar die heeft nog niet kunnen reageren.

Als het zo moet kun je de koeien net zo goed op de Maasvlakte gaan houden

Pier Vellinga

KORT NIEUWS

BUITENPOST

Kruidhof doet planten weg om gasprijs

De Kruidhof in Buitenpost wil van de planten af. Ze laten overwinteren in de kas is volgens de organisatie niet rendabel vanwege de hoge gasprijzen. In oktober sluit De Kruidhof ieder jaar de deuren om zich te kunnen voorbereiden op het volgende seizoen. De botanische tuin heeft besloten de overgebleven planten, kruiden, struiken en fruitbomen voor de helft van de prijs te verkopen. Wie voor een zachte prijs wat groen op de kop wil tikken kan er van 1 tot en met 15 oktober terecht.

ELEKTRICITEITSNET

Nieuw stroomhuisje bij Hallum

Netbeheerder Liander wil het huidige transformatorstation in Hallum, aan de Doniaweg 15A, vervangen door een nieuw station aan de Ljouwerterdyk (N357). Dat blijkt uit een voorontwerpbestemmingsplan van de gemeente Noardeast-Fryslân. De vervanging is nodig omdat het huidige transformatorstation onvoldoende capaciteit heeft om te voldoen aan de groeiende energievraag en aan de toenemende teruglevering van energie, met name door zonnepanelen. Het nieuwe huisje wordt ruim vier meter hoog. De gemeente stelt de raad voor om het bestemmingsplan van de locatie wijzigen van 'agrarisch' naar 'bedrijfsnutvoorziening'.

VERKIEZINGEN

Provinciaal Belang wil terug in Staten

Provinciaal Belang Fryslân (PBF) wil in maart meedoen aan de verkiezingen voor Provinciale Staten. De partij zat tussen 1995 en 2007 ook al met een zetel in de Staten. Daarna lukte het de partij niet meer om terug te keren. In 2015 deed PBF niet mee aan de verkiezingen. De partij vertegenwoordigt veertien lokale politieke partijen in Fryslân, waaronder Heerenveen Lokaal, Harlinger Belang en Smalingerlands Belang. Onlangs stemden alle leden unaniem voor deelname aan de verkiezingen in maart 2023. Dit najaar komt het bestuur met een definitieve kieslijst.